

KINDEREN EN OORLOG

Foto UNICEF Nederland

20 november

doelgroepen doelstellingen vakken kerndoelen

Kinderen en oorlog

Nooit is de geschiedenis zonder oorlog geweest. In de twintigste eeuw vonden er twee wereldoorlogen plaats, er was geen dag zonder geweld. Miljoenen mensen kwamen om het leven. En nog zijn de mensen niet uitgeruzied: Ook nu –aan het begin van een nieuwe eeuw- woeden over de hele wereld oorlogen en worden meningsverschillen met de wapens uitgevochten. Bij de gevechten komen niet alleen soldaten om. Het merendeel van de slachtoffers zijn burgers. Ook de kinderen hebben veel te lijden. Er zijn volgens *Warchild*, een organisatie die hulp verleent aan kinderen in (na)oorlogse gebieden, zijn de afgelopen 10 jaar twee miljoen kinderen door oorlogsgeweld gedood. Vier miljoen kinderen zijn voor het leven invalide geworden. Miljoenen kinderen hebben moeite de nare ervaringen van de oorlog te verwerken en de draad van het gewone leven weer op te pakken.

Een andere grote zorg van de huidige oorlogsvoering is de actieve inzet van kinderen in de oorlog als wapen en soldaat. De Verenigde Naties hebben de inzet van kinderen onder de achttien jaar in gewapende conflicten verboden. Maar in de praktijk neemt het gebruik van kinderen toe. Een groeiend aantal organisaties waaronder *Warchild*, UNICEF, *Dokters van de Wereld*, *Save the Children* en de Nederlandstalige Vrouwenraad benadrukken het belang van de bescherming van kinderen tegen oorlog. Ze pleiten voor het beschikbaar stellen van middelen voor de demobilisatie, rehabilitatie en reïntegratie van kinderen.

We leven in een luxe land; na de tweede wereldoorlog zijn er in Nederland geen gewapende conflicten meer geweest. Het is voor de kinderen waarschijnlijk moeilijk zich echt een voorstelling te maken van de situatie van kinderen in oorlog. Deze lesbrief geeft een overzicht van de gevaren waaraan de kinderen tijdens een oorlog bloot staan en de gevolgen van een oorlog op hun dagelijks leven en toekomst.

Als datum voor deze lesbrief hebben we de Internationale dag van de Rechten van het Kind gekozen: 20 november.

Kinderrechten artikel 38-3:

De Staten die partij zijn, onthouden zich ervan personen jonger dan vijftien jaar in hun strijdkrachten op te nemen of in te lijven. Bij het opnemen of inlijven van personen die de leeftijd van vijftien jaar hebben bereikt, maar niet de leeftijd van achttien jaar, streven de Staten die partij zijn ernaar voorrang te geven aan diegenen die het oudste zijn.

Doelgroep

Leerlingen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs (10-12)

Doelstellingen

- De leerling begrijpt de mogelijke oorzaken van oorlog en gewapende conflicten.
- De leerling begrijpt het ontstaan van burgeroorlogen, en de mogelijke oorzaken van conflicten tussen de verschillende etnische bevolkingsgroepen.
- De leerling begrijpt het begrip 'Kindsoldaat' en de redenen waarom de inzet van kinderen in de oorlog de laatste decennia zo is toegenomen.
- De leerling heeft een overzicht van pogingen van de internationale gemeenschap om kinderen bescherming tegen oorlog te bieden, en weet hoe aan acties en campagnes mee te doen.

Kerdoelen en vakken

Samenleving

- 16 De leerlingen kunnen enkele aspecten van groepen in (de) onze samenleving beschrijven waaronder in elk geval:
- enkele vormen van groepsgedrag en factoren die daarvoor bepalend zijn
 - overeenkomsten en verschillen tussen etnische groepen;
 - discriminatie en tolerantie

Geschiedenis

Domein E: historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen

- 14 Leerlingen kennen in grote lijnen de volgende belangrijke hedendaagse en historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen in de geschiedenis

Aanvullende informatie

Het informatiepakket *Kindsoldaten* sluit aan bij het thema van deze lesbrief. Dit pakket is te verkrijgen bij het CMO: 024 - 3613074

Lesbrief Per Dag-Wijzer 'Stop Gebruik Kindsoldaten' ter gelegenheid van de Dag van de Rechten van het Kind op 20 november.

Dank

Wij danken Dokters van de Wereld en UNICEF voor het beschikbaar stellen van foto's en tekeningen.

W

werkbladen

Tekening van Anzor, 12 jaar, uit Tsetsjenie.
(Ter beschikking gesteld door Dokters van de Wereld)

Oorlog

Wat is oorlog? Oorlog is een strijd. Een strijd tussen mensen, die van mening verschillen en die mening aan anderen op willen leggen. We spreken ook wel van gewapende conflicten. Mensen voeren oorlog over godsdienst, tussen Christenen en Moslims en de Katholieken en Protestanten. Er is oorlog over afkomst, tussen de verschillende etnische bevolkingsgroepen, zoals de Hutu's en de Tutsi's in Afrika en de Turken en de Koerden in Europa. Er is oorlog over grondgebied en grondstoffen. Over de rijkdommen van de aarde zoals goud, water, en olie. Er is oorlog om de macht en invloed en ter verdediging van je land.

Tijdens de oorlog wordt niets en niemand ontzien: soldaten en burgers, volwassenen en kinderen, iedereen loopt gevaar. Er worden allerlei wapens ingezet, van tanks en mortieren tot atoombommen en biologische wapens. De strijd kan tussen legers gaan, of tussen hele bevolkingsgroepen. In het conflict tussen de Hutu's en Tutsi's, twee volken die in het Grote Meren Gebied in Afrika wonen, kwamen in de periode 1993 en 1995 anderhalf miljoen mensen om, sloegen 2.4 miljoen mensen op de vlucht voor het geweld, werden 1.7 miljoen mensen opgevangen in vluchtelingen kampen en stierven er 50.000 mensen aan ziektes die veroorzaakt werden door slechte voeding, uitputting en onhygiënische omstandigheden tijdens de vlucht en in de overvolle kampen. Tienduizenden kinderen raakten ontheemd en verloren hun ouders en familie tijdens de vlucht uit het oog. (Bron: UNHRC)

Er wordt veel geld besteed aan oorlog voeren. Miljoenen gaan er in de aanschaf van gevechtsvliegtuigen, bommengooiers, tanks, landmijnen en meer van dergelijk wapentuig. Wereldwijd wordt er aan de productie van wapens en oorlogvoering meer

geld besteed dan aan educatie van kinderen. Er worden zelfs speciaal lichtere wapens gemaakt zodat kinderen ze beter kunnen hanteren!

'Oorlog is barbaars' wordt er gezegd, het brengt alleen maar ellende. Een verstandig mens wil geen oorlog. Toch zijn er op de wereld 47 landen betrokken bij gewapende conflicten

Een landmijn

Burgeroorlog

Vroeger ging de oorlog meestal tussen landen. Tegenwoordig gaan de conflicten vaak tussen leiders van de verschillende etnische bevolkingsgroepen, die samen in een land of een bepaald gebied wonen. De leiders hebben ieder hun eigen leger en roepen de burgerbevolking op hun kant te kiezen. Meestal kiezen de mensen voor hun eigen groep en zo ontstaat er een burgeroorlog. De strijd tussen de Hutu's en de Tutsi's is een voorbeeld van zo'n burgeroorlog. Tijdens de huidige moderne oorlogen is meer dan tachtig procent van de slachtoffers burger. De meerderheid daarvan is vrouwen en kinderen.

1. Wat is een biologisch wapen. Kun je er een voorbeeld van geven?
2. Wanneer is een kind ontheemd?
3. Geef in je eigen woorden weer wat onder een burgeroorlog wordt verstaan.
4. Vind je dat er conflicten zijn tussen de burgers van Nederland? Zo ja, welke?
5. Wat is er naar jouw mening de beste manier de conflicten op te lossen?

Kinderen en oorlog

Het zijn de volwassenen die oorlog maken. Maar omdat kinderen afhankelijk zijn van volwassenen, lijden ook zij onder de gevolgen van de oorlog. De vier basisrechten van kinderen zijn recht op leven, liefde, zorg en vrijheid. In een oorlogssituatie worden die rechten vrijwel altijd geschonden: kinderen lopen gevaar hun leven en vrijheid te verliezen, en de liefde en zorg van hun ouders en familie te moeten missen. Ze lopen gevaar mishandeld te worden en misbruikt. Dit misbruik gaat zover dat er soms kinderen als wapen worden ingezet:

Om weerstand te kunnen bieden aan het beter uitgeruste leger van Saddam Hoessein zette Iran in de eerste Golfoorlog van 1980 tot 1988 massaal kinderen in aan het front. Duizenden kinderen werden in de eerste frontlinie het mijnenveld ingestuurd om de mijnen te laten ontploffen of om zich met een granaat in de hand voor de vijandelijke mitrailleurs te werpen. In totaal zijn er meer dan 100.000 kinderen jonger dan 16 jaar op deze manier omgekomen. (Bron: Vrouwenraad/Mark Schmitz, 2001)

Toen het tot de wereld doordrong dat kinderen steeds vaker doelbewust als wapen en kindsoldaten werden ingezet, stelden de Verenigde Naties in 1989 het *Verdrag over de Rechten van een Kind* op (Kinderrechtenverdrag). Daarin staat onder andere dat kinderen recht hebben op bescherming tegen oorlog. In 2000 werd het verdrag verder uitgewerkt: het werd verboden om kinderen jonger dan 18 jaar in een gewapende strijd in te zetten. Op dit moment hebben 191 landen –dat zijn bijna alle landen van de wereld– het kinderrechtenverdrag ondertekend. Het zijn voornamelijk de guerilla- en rebellenlegers (die tegen de officiële regeringslegers vechten) die nog steeds kinderen in het leger rekruteren. Dit gaat op vrijwillige en gedwongen basis.

Het dagelijks leven in een oorlogssituatie

In een land waar vrede heerst, voelen we ons over het algemeen veilig. Er is voldoende voedsel, en tijd voor spelen en sporten. De kinderen gaan school, en kunnen aan hun toekomst denken. Wat ze willen worden en willen bereiken. Voor kinderen die leven in een land in oorlog is dat allemaal anders. Voor hen is het dagelijks leven onveilig, ze kunnen vaak niet naar school, er kan gebrek aan voedsel zijn, en ze moeten zich steeds zorgen maken over het welzijn van hun familie en van zich zelf. Het is moeilijk in een oorlog te overleven, laat staan dat je vertrouwen hebt in een goede toekomst.

Door Milana, 10 jaar, Tsjetsenie (DvdW)

In de frontlinie van een oorlog

Als kinderen in de frontlinies van de gevechten terecht komen is het gevaar op dood, verwonding en verminking groot. In de periode 1987 tot 1999 kwamen twee miljoen kinderen om. Zes miljoen kinderen werden ernstig gewond of permanent gehandicapt.

Ook landmijnen veroorzaken veel slachtoffers onder kinderen. Er liggen miljoenen landmijnen verspreid in alle continenten van de wereld. Een generaal van de Khmer Rouge, een voormalige gewelddadige militaire beweging in Cambodja, gaf een lugubere omschrijving van de 'kwaliteiten' van een landmijn:

'A landmine is a perfect soldier, ever courageous, it never sleeps, it never misses' (Een landmijn is een perfecte soldaat, altijd dapper, hij slaapt nooit en hij mist nooit.)

Voor al de kleinere kinderen vinden landmijnen er interessant uitzien en pakken ze dan op. Bovendien kunnen de kinderen de waarschuwingen op de borden bij mijnenvelden vaak niet lezen. Landmijnen verwonden en verminken 30 kinderen per dag. UNICEF, het kinderfonds van de Verenigde Naties, traint kinderen de landmijnen te herkennen.

Landen waar landmijnen liggen

Op de vlucht voor het geweld

Vaak moeten kinderen met hun ouders en familie het geweld ontvluchten naar buurlanden waar het veiliger is. Voor die veiligheid betalen ze vaak een hoge prijs. De kinderen worden dakloos, en stateloos. Vaak worden ze opgevangen in vluchtelingen kampen, waar ze soms jaren moeten blijven en de hoop op terugkeer naar hun eigen land steeds kleiner wordt. In de kampen zijn ze afhankelijk van voedselhulp, en vaak zijn de hygiënische omstandigheden slecht zodat er veel kinderen ziek worden.

Je zou zeggen dat de mensen in de vluchtelingenkampen saamhorig zouden wezen, ze zijn immers allemaal slachtoffer van hetzelfde lot? Maar dat is niet het geval. Bij de uitdeling van voedsel komt het voor dat de sterkere mensen en de mannen de vrouwen en kinderen wegduwen. Er gaan meer kinderen dood tijdens de vlucht en in de opvangkampen dan er kinderen tijdens de gevechten sneuvelen. En nog een triest cijfer: op dit moment zijn er twee miljoen kinderen op de vlucht of wonen ergens anders omdat ze niet naar hun eigen huis terug kunnen.

Oorlogswezen

In de oorlog lopen kinderen het gevaar hun ouders te verliezen. Dit kan gebeuren als de ouders of een vader of moeder tijdens de gevechten of beschietingen omkomen. Maar ook wanneer kinderen tijdens de vlucht voor het geweld hun ouders uit het oog verliezen.

Er zijn organisaties die zich er op toelleggen de kinderen met hun ouders te herenigen, maar dat lukt lang niet altijd. De kinderen moeten dan de draad van het leven weer oppakken zonder de liefde en zorg van hun ouders.

1. Wanneer is een kind *stateloos* en hoe kan een oorlog een kind stateloos maken?
2. Zoek uit welke kinderrechten er zijn. Welke van die rechten worden er volgens jou tijdens een oorlog geschonden?
3. Welke soort gevaren loopt een kind in een oorlogssituatie?

Kinderen in een vluchtelingenkamp in Ingoestetië

Actieve inzet van kinderen in de oorlog

Kindsoldaten

Niet alleen krijgen kinderen 'per ongeluk' met de gevolgen van oorlog te maken, ze worden ook actief ingezet, bijvoorbeeld als kindsoldaat. In 1997 vond er een conferentie plaats waar de toenemende inzet van kinderen in oorlog werd besproken. Deze conferentie omschreef het begrip kindsoldaat als volgt:

'Ieder persoon jonger dan 18 jaar die behoort tot een geregeld of ongeregeld leger of gewapende groep is een kindsoldaat. Ook wanneer ze kok, kruier en boodschapper zijn. Meisjes die gerekruteerd worden voor seksuele doeleinden en met het oog op gedwongen huwelijken (met de soldaten en gewapende rebellen) zijn eveneens kindsoldaten. De term verwijst dus niet enkel naar een kind dat wapens draagt of gedragen heeft'.

Het inzet van kinderen in oorlog is niets nieuws: denk maar een aan de kinderkruistochten in de 13de eeuw. In de legers van Napoleon werden kinderen gebruikt als trommelaar en in de Tweede Wereldoorlog werd de *Hitlerjugend* ingezet. Maar het rekruteren van kinderen met het doel ze als gewapende soldaten in te zetten, is iets van na de tweede Wereldoorlog. In 2008 worden wereldwijd meer dan 300.000 kinderen, zowel jongens als meisjes ingezet in de gewapende strijd. Dit gebeurt vrijwillig of gedwongen. De meeste kinderen die meevechten zijn tussen de 14 en de 18 jaar, maar ook kinderen jonger dan 10 zijn geen uitzondering. Er zijn zelfs kinderen van 7 jaar die meedoen.

De inzet van kindsoldaten wereldwijd

Vrouwen en meisjes in de oorlog

Uit de omschrijving van het begrip kindsoldaat kan je al opmaken dat vrouwen en meisjes een extra risico lopen. Het komt heel vaak voor dat ze verkracht worden of als ze ontvoerd zijn als seksslavin worden gebruikt. Verkrachting wordt ook als wapen in de strijd gebruikt, de overheersers drukken daarmee uit dat ze de baas zijn. Er komen ook situaties voor waar meisjes gedwongen worden met rebellen soldaten te trouwen. Een triest voorbeeld is het *Verzetsleger van de Heer*, een rebellenleger dat al jaren vanuit het buurland Soedan het noorden van Oeganda binnenvalt. Dit leger valt dorpen aan en ontvoert stelselmatig kinderen om als echtgenotes en soldaten te dienen. De meisjes worden vaak zwanger en moeten in primitieve omstandigheden hun kind ter wereld brengen. Zowel de baby als de moeder lopen daarbij grote risico's. Ook is de kans groot dat ze met het gevaarlijke HIV virus besmet worden. Als het de meisjes lukt te ontsnappen en hun dorp weten terug te vinden worden ze vaak niet meer door de dorpsgemeente geaccepteerd, vanwege hun omgang met de rebellen soldaten.

Waarom zijn kinderen gewilde soldaten?

'Children make good soldiers' (van kinderen kan je goede soldaten maken) vertelde een rebellenleider aan een journalist. Kinderen gehoorzamen altijd en ze weten niet wat gevaar is. Ze lopen minder snel weg en zeuren niet over salaris. Omdat ze klein zijn, zijn ze beter te camoufleren, en kunnen ze bijvoorbeeld voor spionage worden ingezet. Bovendien kunnen kinderen heel fanatiek zijn, vooral als ze in het leger gaan om de dood van hun ouders en familie te wreken.

Waarom zouden kinderen soldaat willen worden?

Waarom zouden kinderen vrijwillig in het leger gaan? Het leven in het leger is zwaar en gevaarlijk, wat zien ze erin? Misschien vinden ze het stoer, zo met een echt wapen? Of misschien willen ze wraak nemen op de vijand die hun ouders heeft gedood. Er kan ook een heel praktische reden zijn: tijdens een oorlog is er vaak gebrek aan eten en onderdak. Als de ouders ook nog overleden zijn, blijft de kinderen soms niets anders over dan in het leger te gaan. Het wordt als het ware hun thuis.

Vorbereiding op oorlog

Er zijn allerlei manieren die volwassenen gebruiken om kinderen op oorlog voor te bereiden. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat heel jonge kinderen militaire training krijgen en leren de vijand te haten.

*De mensen die de gedachten van kinderen
volstoppen met haat,
De mensen die de lichamen van kinderen
gebruiken als wapens,
De mensen die de dood van kinderen
gebruiken om hun eigen macht te vergroten,
Die mensen hebben de vernietiging
van de vrede en vrijheid tot doel*

(Vrij naar Paul Wolfowitz, VS diplomaat)

De volwassenen proberen de kinderen met allerlei smoesjes over te halen om aan de oorlog mee te doen: de kinderen in de oorlog tussen Iran en Irak werden het mijnenveld ingestuurd met een plastic kruisje om hun nek. Dan zouden ze in de hemel komen. Het Oegandese Verzetsleger van de Heer vertelt z'n kindsoldaten dat ze bovennatuurlijke krachten bezitten en niet door kogels geraakt kunnen worden.

Getuigenissen

De verhalen van kinderen uit oorlogsgebieden geven een beeld van wat ze allemaal meemaken. Dit is het verhaal van de achtjarige Amina uit Tsjetsjenië (Bron: Dokters van de Wereld):

In september 1999, toen de oorlog begon, ging Amina nog steeds naar school in Grozny. De inwoners hoopten dat de oorlog niet lang zou gaan duren. Op 8 oktober was Amina nog op school toen vliegtuigen de hele stad begonnen te bombarderen.

"Het hele schoolgebouw trilde en de kracht van de explosie brak alle ramen. Het leek net een aardbeving, maar aan het oorverdovende geluid konden wij horen dat er gebombardeerd werd. We waren allemaal in shock en we keken naar de leraar die de hele situatie onder controle probeerde te houden. Maar er was chaos in de schoolgangen; iedereen huilde, schreeuwde, probeerde weg te rennen. Op weg naar huis kwam ik mijn moeder tegen die naar me op zoek was.

Het bombarderen begon een paar dagen later opnieuw: een vreselijk geluid. Ramen en daken werden opgeblazen. Een bom viel op het huis van onze buren waar een grote familie woonde. Ik kende alle kinderen, ze waren mijn vrienden. Vier zijn omgekomen en de ouders en de andere kinderen waren zwaargewond. Ik zag de stoffelijke resten van de kinderen. Armen, voeten en andere lichaamsdelen. En we konden het vreselijke geschreeuw van de slachtoffers horen."

Kort daarna vluchtte Amina met haar familie naar het buurland Ingoestetië. Het leven werd rustiger, maar Amina's bleef last houden van nachtmerries.

1. Kun je een paar redenen bedenken waarom de kinderen gehoorzaam zijn en niet uit het leger weglopen?
2. Wat zouden de volwassenen de kinderen moeten leren om vrede en vrijheid in de wereld te bereiken?
3. Wat is een getuigenis?
4. Probeer meer getuigenissen te lezen of te horen. Misschien ken je kinderen in je buurt of op school die met hun ouders moesten vluchten voor het geweld in hun land, en als vluchteling naar Nederland zijn gekomen? Je kunt hen vragen iets over hun ervaring te vertellen. Er zijn ook websites die een overzicht geven van getuigenissen van kinderen, kijk bijvoorbeeld maar eens op: <http://www.doktersvandewereld.org/kids/getuigenissen.php>

Je kunt op deze pagina kiezen uit 5 verschillende getuigenissen van en over kinderen. Je kunt kiezen uit: [Amina \(Tsjetsjenië\)](#), [Woroud \(Palestina\)](#), [Joseph \(Guinee\)](#), [Panzu \(Dem.Rep. Congo\)](#) en [Hani \(Palestina\)](#).

Klik op één van de namen of op de foto's hieronder...

Als de oorlog afgelopen is

Wederopbouw van de omgeving

Als de oorlog is afgelopen, is de ellende nog niet voorbij. In een oorlogsgebied worden er veel vernielingen aangericht en het duurt even voordat de dorpen en steden weer opgebouwd zijn. De voedselvoorziening moet weer op peil komen en veel kinderen hebben nog medische hulp nodig. Denk maar eens aan al de kinderen die door mijnen gewond zijn en kunstbenen nodig hebben. Ook hebben kinderen 'wonden op hun ziel': nare herinneringen aan de oorlog en al het kwaad dat hen door volwassenen is aangedaan. Het is niet makkelijk om de draad van het gewone leven weer op te pakken. Misschien herinneren jullie de slogan:

'Je haalt een kind wel uit de oorlog, maar hoe haal je de oorlog uit een kind?'

Bij kindsoldaten speelt een nog groter probleem. Ze zijn vaak niet of nauwelijks naar school geweest en weten maar een ding: met een wapen in je hand krijg je gemakkelijk je zin. Ze hebben geleerd te vechten en te moorden. Al die dingen moeten ze afleren, voordat ze weer in de normale burgermaatschappij kunnen functioneren. Als de kindsoldaten niet goed worden opgevangen, blijven ze een gevaar voor anderen. Ook is de kans dan groot dat ze weer terug naar het leger willen. Zo blijft het geweld in stand.

Hulpprogramma's voor oorlogskinderen

Er zijn allerlei organisaties die de kinderen proberen te helpen. Er zijn organisaties die zich op heel praktische dingen richten. Ze helpen bijvoorbeeld met het bouwen van scholen en ziekenhuizen, en geven kinderen les in het verbouwen van eten, gezondheidszorg en het leren van een vak. UNICEF helpt kinderen landmijnen herkennen die nog overal verspreid rond liggen. Ze leren de kinderen wat ze moeten doen als ze een landmijn tegen komen.

Andere organisaties richten zich op creatieve therapie, zoals de organisatie *Warchild*, waarvan je hiernaast een poster ziet. Ook de tekeningen die je in deze lesbrief ziet, zijn getekend door kinderen die een oorlog hebben meegemaakt. Het tekenen helpt de kinderen hun ervaring te verwerken.

De organisatie *Dokters van de Wereld* pleit ervoor dat kinderen, die gewelddadigheden hebben meegemaakt ook geestelijke (psychologische) hulp krijgen. Met geestelijke hulp bedoelen de dokters dat het goed is voor de kinderen als ze over hun nare herinneringen en ervaringen praten. Dit helpt om de verschrikkingen die ze mee gemaakt hebben te verwerken.

1. Kun je met je eigen woorden aangeven wat er met de slogan: 'Je haalt een kind wel uit de oorlog, maar hoe haal je de oorlog uit een kind?' wordt bedoeld?
2. Kun je een voorbeeld geven hoe een ziel gewond kan raken? En hoe zou een ziel weer beter gemaakt kunnen worden?

Campagnes voor en door kinderen

GOOI JE WAPENS WEG van Dokters van de Wereld

Er wordt wat afgevochten in Nederland. In onze fantasie storten we ons in het avontuur van het geweld. Helden en schurken gaan elkaar meedogenloos te lijf met draaiende raketwapens, supergeweren en vervaarlijke zwaarden en messen. We hakken het ene na het andere vijandige leger in de pan. Gebouwen worden opgeblazen en steden vernietigd. Maar het geweld stop als het eten op tafel staat. Actionman en de Terminator worden opgeruimd, en de computer wordt uitgezet. Kinderen in oorlogs- gebieden hebben die luxe niet; voor hen is oorlog geen spel. Dokters van de Wereld roept met de actie 'Gooi je wapens weg' kinderen op om met hun ouders, familie, vriendjes en vriendinnetjes te praten over het recht van kinderen op bescherming tegen oorlog. Je kan je wapenspeelgoed symbolisch weggooien op de websits voor KIDS van Dokters van de Wereld. Daarmee geef je aan dat je begrepen hebt dat voor veel kinderen in de wereld oorlog geen spel is.

(<http://www.doktersvandewereld.nl/kids/wapensweg/>)

STOP GEBRUIK KINDSOLDATEN door de Internationale Coalitie

Op dit moment zijn er wereldwijd 300.000 kindsoldaten die, vaak gekidnapt of gedwongen, deelnemen aan gewapende conflicten. In april 1999 is de campagne Stop Gebruik Kindersoldaten van start gegaan. De doelstelling van de campagne is bij te dragen aan de bestrijding van de inzet van kinderen in gewapende conflicten. Aan de campagne doen onder andere mee: Warchild, UNICEF, Save the Children, World Vision en Terres des Hommes. Zie verder: <http://www.kindsoldaten.nl/>

BAN THE LANDMINES: Internationale campagne voor de verbanning van landmijnen

Meer dan 50 landen hebben de afgelopen 25 jaar 200 miljoen landmijnen geproduceerd. Landmijnen vormen een dagelijkse bedreiging in Afghanistan, Angola, Bosnië, Cambodja, Tsjetsjenië, Kroatië, Irak, Mozambique, Nicaragua, Somalië en vele andere landen. Ook na een staakt-het-vuren blijven landmijnen levensgevaarlijke obstakels. Veel spelende kinderen zijn slachtoffer geworden van landmijnen.

A WORLD FIT FOR US, een veiliger wereld voor kinderen.

Nelson Mandela, de Nobelprijswinnaar, en Graça Machel, de schrijfster van een bekend rapport over *Kinderen in Gewapende Conflicten* werken met UNICEF samen om de mensen er bewust van te maken dat de wereld een veiliger plaats moet worden voor kinderen. Ze roepen de leiders van de wereld op om samen een eind te maken aan mishandeling van jongeren. Ze moedigen jongeren mee te doen.

DE KINDERTOP

Van 8 tot en met 10 mei 2002 kwamen ministers en presidenten uit de hele wereld bij elkaar op de Kindertop van de Verenigde Naties in New York. Ze hebben een plan gemaakt voor de volgende 10 jaar. Niet alleen de regeringsleiders maar ook de kinderen zelf kwamen aan het woord. Samen met de kinderen werd er een document opgesteld met 21 doelen. Een van de doelen was de bescherming van kinderen tegen misbruik, exploitatie en geweld.

A World Fit for Children. Onder die titel spraken de Verenigde Naties in 2002 af te doen wat in ons vermogen ligt om kinderen op deze wereld een beter leven en een betere toekomst te geven. Elk kind heeft recht op gezonde voeding, goede gezondheidszorg, onderwijs en veilig drinkwater. Op 11 en 12 december 2007, komen de Verenigde Naties opnieuw bij elkaar om te bespreken hoe ver we zijn en wat er nog moet gebeuren.

Minister André Rouvoet was deelnemer aan deze bijeenkomst. Zijn dagboek kun je lezen op:

<http://brabant.perspectief.nu/k/8869/news/view/190002/43612/Het-dagboek-van-Rouvoet-over-VN-Kindertop.html>

1. Heb jij wapenspeelgoed, of heb je wapenspeelgoed gehad dat voor de actie 'Gooi je wapens weg' in aanmerking zou zijn gekomen?
2. Stel, je zou een actie beginnen voor de bescherming van kinderen tegen oorlog, hoe zou jij dat aanpakken?

H

Handleiding

Wat is oorlog?

Werkblad twee geeft een kort algemeen overzicht van de oorlog. Het is belangrijk de kinderen duidelijk te maken dat de huidige gewapende conflicten vaak tussen bevolkingsgroepen gaan die samen in een land of een gebied wonen en dat de kinderen begrijpen waarom in toenemende mate burgers het slachtoffer zijn. De gegevens over de type wapens, de besteding aan oorlogvoering en wapenproductie die zich richt op kinderen, zijn bedoeld de schandaligheid van de oorlogspraktijken te onderstrepen.

1. Een (micro-) biologisch wapen maakt gebruik van levende wezens die zo klein zijn dat je ze niet met het blote oog kan zien: virussen, bacteriën en schimmels. Het doel van het wapen is om ziektes te veroorzaken bij mensen, dieren of planten.

Voorbeelden:

De Japanners bombarderen rond 1940 elf Chinese steden met vlooien die met builenpest besmet zijn.

De 'poederbrieven' met miltvuur bacterie: drie medewerkers van een modeblad krijgen een brief met wit poeder erin. Dat poeder bevat sporen van de miltvuurbacterie. Drie stafleden komen om.

2. De organisatie *Dokters van de Wereld* pleit ervoor dat kinderen, die gewelddadigheden hebben meegemaakt ook geestelijke (psychologische) hulp krijgen. Met geestelijke hulp bedoelen de dokters dat het goed is voor de kinderen als ze over hun nare herinneringen en ervaringen praten. Dit helpt om de verschrikkingen die ze mee gemaakt hebben te verwerken.
Als een kind gevlucht of verdreven is uit het vaderland en nog niet in een andere nationale gemeenschap opgenomen is. De opdracht zou uitgebreid kunnen worden met de vraag of er in Nederland ook ontheemde kinderen voorkomen?
3. Een burgeroorlog is een oorlog tussen inwoners van een zelfde staat, een binnenlandse oorlog.
5. Opdracht vier zou een discussie kunnen zijn over de verscheidenheid aan volken die in Nederland wonen en de eventuele spanningen die er tussen de verschillende groeperingen bestaan.

Kinderen en oorlog

Werkbladen drie en vier geven een overzicht van een aantal gevaren die kinderen in een oorlogssituatie lopen, en de gevolgen van oorlog voor kinderen.

1. Een kind is stateloos wanneer het zonder nationaliteit is. Soms moeten kinderen vluchten voor het geweld en krijgen ze een vluchteling status in een land elders ter wereld.
2. Er zijn 54 kinderrechten. De volgende selectie is van UNICEF:
 - Het recht op een naam en nationaliteit
 - Het recht op bescherming tegen kinderarbeid
 - Het recht op spel en ontspanning
 - Het recht om je mening te geven en informatie te verzamelen
 - Het recht om op te groeien bij familie
 - Het recht op een veilig en gezond leven
 - Het recht op bijzondere zorg voor gehandicapte kinderen
 - Het recht op onderwijs
 - Het recht op bescherming tegen mishandeling en geweld
 - Het recht op speciale bescherming bij een oorlog
 - Het recht op veilig water
 - Het recht op bescherming voor straatkinderen

De kinderen kunnen ook een eigen selectie maken, waarbij ze letten op welke rechten volgens hen het meest geschonden worden tijdens een oorlog.

2. Dit kan een heel rijtje zijn:

- Voedsel gebrek en hongersnood
Er kan geen voedsel verbouwd worden, de winkels worden niet meer bevoorrad, er is geen geld meer om eten te kopen.
- Verwonding en verminking
Kinderen kunnen in de vuurlinie terechtkomen, hun dorpen gebombardeerd, ze kunnen op landmijnen stappen, ze kunnen door mensen van andere bevolkingsgroepen aangevallen worden.
- Ziekte
Slechte hygiënische omstandigheden, geen goed water beschikbaar, biologische wapens, uitputting (bijvoorbeeld tijdens de vlucht), besmetting (cholera, dysenterie, tuberculose).
- Seksueel misbruik
Verkrachting van jongens en meisjes, gedwongen huwelijken en prostitutie.
- Inzet als soldaat en wapen
Zelfmoordacties, menselijke mijnenvegers, dood op het slagveld.
- Verlies van ouders en familie / oorlogsgeweld
Ouders komen om in oorlogsgeweld / kinderen raken de ouders kwijt tijdens de vlucht.
- Geestelijke schade en 'corruptie van de kinderziel'.
Oorlogstrauma, gewenning aan moorden en vechten, kinderen worden tegen familie opgezet, getraind voor oorlog en aangezet tot haat.

Actieve van kinderen in de oorlog.

Werkblad vijf, zes en zeven stellen de actieve inzet van kinderen aan de orde.

1. Als kinderen geen ouders meer hebben, of familie om voor hen te zorgen, is het leger soms het enige alternatief. Ze hebben niets anders om naar toe te gaan.
Kinderen worden door volwassenen geïntimideerd: ze durven niet anders dan gehoorzamen. Als ze niet meedoen, worden ze zelf gedood.
De kinderen kunnen gemotiveerd door wraak op de dood van ouders en familie
2. Deze vraag wordt naar aanleiding van de mening van de VS diplomaat Paul Wolfowitz gesteld. Wellicht kunnen de kinderen een alternatief in een min of meer zelfde vorm verwoorden.
3. Een getuigenis is een verhaal van iemand die iets heeft meegemaakt en dat vertelt aan een ander. Deze getuigenissen worden verzameld en daar wordt een document van gemaakt. Dit document wordt opgestuurd naar journalisten of naar belangrijke mensen in de regering. Op deze manier kan een situatie in een bepaald land onder de aandacht worden gebracht in de hele wereld. (Dokters van de Wereld)
4. Wellicht zijn er in de buurt van de leerlingen wonen of op school kinderen die voor geweld hebben moeten vluchten en kunnen de leerlingen die kinderen vragen iets over hun ervaringen te vertellen. Getuigenissen zijn ook te vinden op de websites vermeld in de bronnen.

Als de oorlog afgelopen is

Als de oorlog is afgelopen, is de ellende nog niet voorbij.

1. Deze opdracht is naar aanleiding van een actie van Warchild, waarbij kinderen uit oorlogsgebieden voor een tijdje naar Nederland kwamen. Warchild wil met de slogan duidelijk maken dat de geestelijk schade die de kinderen door oorlog en confrontatie met geweld oplopen, niet zo makkelijk gerepareerd kan worden. De mensen moeten meer moeite doen gewapende conflicten en oorlog te voorkomen en hun best doen de wereld een veiliger plek voor kinderen te maken
2. Naast het risico van lichamelijke schade, verwonding en verminking lopen de kinderen gevaar geestelijke schade op te lopen. Dat gebeurt wanneer kinderen gedwongen worden gewelddadigheden mee te maken, of er zelf aan mee te doen, zoals in het geval van de kindsoldaten. Ook lijden kinderen eronder uit hun vertrouwde omgeving te moeten vluchten en in een kamp in een vreemd land te moeten verblijven. Ze lopen oorlogstrauma's op, en krijgen last van slapeloosheid, rusteloosheid, verlatingsangst en depressiviteit. Creatieve programma's, sport en spel en psychologische hulp zijn middelen om kinderen te helpen de oorlogservaringen te verwerken.

Campagnes voor en door kinderen

Een overzicht van campagnes en acties om kinderen tegen oorlog te beschermen.

1. De vraag is ook of de leerlingen een dergelijke actie zinvol vinden?
2. De leerlingen kunnen weinig kunnen doen aan het verloop van conflicten in de wereld. Wel kunnen ze hun stem laten horen om de volwassenen duidelijk te maken dat de wereld veiliger moet worden. Welke acties vinden de leerlingen geschikt om het onderwerp onder de aandacht te brengen? De in de lesbrief genoemde organisaties betrekken kinderen bij het vinden van oplossingen

Links

<http://www.warchild.nl>

Motto van Warchild: Je kunt een kind wel uit de oorlog halen, maar hoe haal je de oorlog uit een kind

<http://www.kidsforwarchild.nl/index.php>

Jongeren site van Warchild. Met informatie over het werk van Warchild, uitleg over oorlog en vrede, acties voor Warchild, lesmateriaal, games, fun en video

<http://www.unicef.nl>

Unicef, de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties, komt wereldwijd op voor de rechten van alle kinderen. Unicef is actief in circa 155 landen.

Op de website vind je informatie over de projecten van Unicef: veilig drinkwater, basisonderwijs, gezonde voeding, gezondheidszorg en hulp aan kinderen die onder extra moeilijke omstandigheden leven.

<http://www.doktersvandewereld.nl/kids/>

Kleurrijke, overzichtelijke site met duidelijke informatie over wat is een burgeroorlog, kindsoldaten, oorlogstrauma's, getuigenissen, de VN-Kindertop en de actie 'Gooi je Wapens weg'. Voor uitleg klik je op INFO&SCHOOL en dan op Uitlegpagina.

http://www.warchild.org/Interactive_Galleries/Landmines/landmines.html

Uitgebreide uitleg over landmijnen

http://www.cmo.nl/pmre/?Voor_leerlingen%3A_teksten:Kinderrechten

Verdrag inzake Rechten van het Kind in normaal Nederlands

<http://www.cmo.nl/pmre/>

Alles over mensenrechten